AVİM Yorum • No: 2026 / 17 • Şubat 2026

ERMENİSTAN'DA KİLİSE'NİN SİYASİ MUHALEFETİ VE DİASPORADA YARATTIĞI FİKİR AYRILIKLARI

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Ermenistan'da Nikol Paşinyan hükümeti ve Eçmiadzin'deki Kilise yönetimi arasındaki gerilimin devam ettiği son günlerde, Kilise yönetiminin hem görev tanımının hem de siyaset dışı olması gereken davranışların sınırını aşan tavrına tepkiler gittikçe artmaktadır. Bagrat Galstanyanın barışçıl sayılmayacak protesto girişimleri ile başlayan ve başladığı dönemde Kilisenin özgürlük mücadelesi gibi aktarılmaya çalışılan bu gerilimin gün geçtikçe vadedilen amaca olan uzaklığı da daha iyi anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere Ermenistanda Paşinyan iktidarına karşı Kilise yönetimi ve muhalefet birlikte cephe almış durumdadır. Daha önce birçok defa incelediğimiz gibi Kilise yönetiminde yer alan din adamlarının görev tanımlarıyla ve Ermenistan Anayasası ile uyuşmayan bu davranışları barış karşıtı ve çatışmadan beslenen kesimler tarafından kışkırtılmış ve din mücadelesi kisvesi ile başka bir görünüme sokulmaya çalışılmıştır. Protestolar başından beri istenen kapsama ulaşamamış olsa da başlarda Ermeni Diasporası figürlerinin yoğun desteği gözle görülür haldedir. Geçtiğimiz günlerde ise Diasporanın bu yoğun desteğinin çözülmeye başladığı gözlemlenmiştir.

Diasporada Kilise yönetiminin muhalefet tavrına yönelik eleştiriler birtakım fikir ayrılıklarının önünü açmıştır. Örneğin Diasporanın önemli figürlerinden Zoryan Enstitüsü Başkanı Greg Sarkisyan, Kilise yönetiminin politika ile iç içe bir görünüm sergilemesini ve dini görevlerinden uzaklaşmasını modern çağın gereklerine aykırı bulduğunu ifade eden bir açıklamada bulunmuştur.[1] Bu açıklama Diaspora için fikirleri önem arz eden kişi ve kurumların Ermenistandaki mevcut Kilise yönetimi ve Paşinyan geriliminde Paşinyanı haklı bulmalarının ilk örneği olduğu gibi, gözlemlendiği üzere benzer çizgideki görüş ayrılıklarının da önünü açmıştır. Benzeri bir yaklaşım son olarak Fransada militan ve aşırı görüşlerle özdeşleştirilen bir Diaspora temsilcisi tarafından da dile getirilmiştir.[2]

Kilise yönetimi, Paşinyan iktidarına karşı olduklarını her fırsatta belirten Diaspora figürlerinin dahi anlaşılmaz bulduğu ve içinde bulundukları politik tavır Ermenistanda yönetim bakımından gayriresmî bir ikilik yaratma çabasındadır. Ne Ermenistanda geçerli kilise kanunlarında ne de Anayasasının ilgili bölümünde kendine yer edinmeyen ve hatta sertçe dışlanan siyasi kimlik edinme meselesi Kilise için en büyük destekçilerin de sorguladığı ve onaylamadığı garip bir statü yaratmıştır. Kilise yönetimi ise görüş

ayrılıklarının derinleşmesi ve en büyük destekçilerinin dahi Paşinyanı haklı bulmasına rağmen karışıklıktan beslenen uluslararası kurum ve kuruluşların kışkırtmalarına ortak olmakta ve politik tavrını sürdürmektedir.

Ermenistanda Kilisenin sahip olduğu nüfuzun birleştirici bir güç olması ve din adamlarının da en azından Ermenistan bağlamında bu birleştiriciliğe katkıda bulunma görevleri, Diasporanın mevcut çatışmada Kilise yönetimini eleştirmelerinin önemli sebeplerindendir. Yönetimde ikilik çıkarma tehlikesinin yanında, toplumsal kimlik açısından büyük bir yeri işgal eden Kilisenin sahip olduğu nüfuzu siyasi hareketler için kullanması Paşinyan karşıtı kesimlerin meseleye bakış açılarını büyük ölçüde değiştirmiştir. Bununla birlikte, daha önce ifade edildiği gibi Kilise yönetimi çatışma hususunda desteği uluslararası kurum ve kuruluşlar veya üçüncü devletler vasıtasıyla elde etmeye çalışmaktadır. Ermenistanın iç işleri ile bu denli alakalı bir konuya uluslararası aktörlerin dâhil edilmeye çalışılması ve açıkça müdahale için çağrılar yapılması, bu yolla Ermenistanın egemenliğinin zedelenmeye çalışılması da Diasporadaki fikir ayrılıklarının bir diğer önemli sebebidir.

Sonuç olarak Kilise yönetimi Ermenistanda Paşinyanın karşısında konumlanan siyasi bir duruş benimsemiş ve bu duruşun olağan destekçileri tarafından onaylanacağı umuduyla hareket etmiştir. Ne var ki günümüzde Kilise yönetiminin içinde bulunduğu ve Diaspora bakımından dahi sınırları aşan ve göreviyle çelişkili görülmeye başlanan bu tutum desteğin yavaş yavaş yitirilmesine yol açmaktadır. Paşinyan karşıtlığı ile bilinen Diasporada fikir ayrılıklarına yol açan ve desteğin egemenlik ile çelişkili olacak şekilde üçüncü devletlerden arandığı bu statü, Kilise yönetiminin meşruiyetini yitirme sürecinin son adımları gibi görünmektedir.

**Görsel: Eurasianet*

[1] Tuğçe Tecimer, Lemkin Enstitüsünün Yıkıcı Tutumuna Yeni Bir Örnek, *AVİM*, 30 Ocak 2025, https://avim.org.tr/tr/Yorum/LEMKIN-ENSTITUSU-NUN-YIKICI-TUTUMUNA-YENI-BIR-ORNEK.

[2] Churchs Involvement in Politics Distances it from its Unifying Mission François Devedjian, *ArmenPress*, 14 Şubat 2026, https://armenpress.am/en/article/1242219.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım

hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "ERMENİSTAN'DA KİLİSE'NİN SİYASİ MUHALEFETİ VE DİASPORADA YARATTIĞI FİKİR AYRILIKLARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 17. Şubat 18. Erişim Kasım 20, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/ERMENISTAN-DA-KILISE-NIN-SIYASI-MUHALEFETI-VE-DIASPORADA-YARATTIGI-FIKIR-AYRILIKLARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır